

Atıf Bilgisi: Erdem, A., T. ve Akcaoğlu Erdem, Ö. (2023). Kültürlerarası iletişim kaygısının zenofobiye etkisinde cinsiyetin düzenleyici rolü: Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi örneği *İNİF E- Dergi*, 8(2), 32-51.

KÜLTÜRLERARASI İLETİŞİM KAYGISININ ZENOFOBİYE ETKİSİNDE CİNSİYETİN DÜZENLEYİCİ ROLÜ: BOLU ABANT İZZET BAYSAL ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİ*

Doç. Dr. Ahmet Tuncay ERDEM**

Özge AKCAOĞLU ERDEM***

DOI: 10.47107/inifedergi.1330294

Araştırma Makalesi****

Başvuru Tarihi: 20.07.2023

Kabul Tarihi: 14.11.2023

Öz

Dünyada meydana gelen doğal afetler, yangınlar, savaşlar, salgın hastalıklar ve daha birçok olumsuz durumların yanı sıra eğitim ve iş imkânları gibi bazı durumlar bireylerin kendi ulusal sınırları dışına, bir yerden diğer yerlere göç etmelerine neden olmaktadır. Yabancı göçü ve yer değiştirme ile ev sahibi ülkede bireyleri, yabancıların kaynaklarını tüketeceği, güvenliğin bozulacağı ve daha birçok olumsuz etkenlere sebep olabilecekleri düşüncesiyle rahatsızlık hissedebilirler. Bu gibi durumlar zaman zaman toplum bireyleri arasında kültürlerarası iletişim kaygısı ve zenofobi (yabancı düşmanlığı) gibi olumsuz algılara neden olabilir. Bu bilgiler çerçevesinde araştırmanın amacı kültürlerarası iletişim kaygısı ile zenofobi (yabancı düşmanlığı) arasındaki etkileşimi belirlemektir. Araştırmanın temel sorusu “*Yükseköğretim öğrencilerinde kültürlerarası iletişim kaygısının zenofobyeye etkisinde cinsiyet düzenleyici rol oynamakta mıdır*” şeklinde belirlenmiştir. Araştırma sorusunu cevaplayabilmek için Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi İletişim Fakültesi öğrencileri örnekleminde (n=391) uygulama yapılmış olup elde edilen veriler SPSS 25 ve AMOS 26 programlarıyla analiz edilmiştir. Analiz sonucunda kültürlerarası iletişim kaygısı ile zenofobi arasında pozitif yönlü anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Ayrıca kültürlerarası iletişim kaygısının zenofobi üzerinde yine pozitif yönlü anlamlı etkisi belirlenmiştir. Bu bulgular kültürlerarası iletişim kaygısının zenofobi (yabancı düşmanlığı) algısını güçlendirdiğini göstermektedir. Buna ek olarak araştırma bulguları cinsiyetin düzenleyici etkisinin kültürlerarası iletişim kaygısı ve zenofobi (yabancı düşmanlığı) etkileşiminde kadın öğrencilerin erkek öğrencilere göre daha fazla farklılaştığını göstermektedir. Diğer bir ifadeyle kadınların iletişim kaygısı ve zenofobi algıları erkeklerle göre daha yüksek olarak belirlenmiştir. Araştırmada literatürde sınırlı olarak incelenen iki değişkenin ele alınması ve cinsiyet değişkeninin düzenleyici olarak araştırma modelinde yer alması çalışmanın özgün yönünü ortaya koymaktadır. Araştırmanın sonuç bölümünde araştırma bulguları ışığında teorik ve pratik önerilere yer verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: *Kültürlerarası iletişim, iletişim kaygısı, zenofobi, yabancı düşmanlığı, cinsiyet*

* Bu çalışma, Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimlerde İnsan Araştırmaları Etik Kurulu'ndan 2023/228 sayılı ve 07.05.2023 tarihli kurul onayı almıştır.

** Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi İletişim Fakültesi, Görsel İletişim Tasarım Bölümü, ahmeterdem@ibu.edu.tr, ORCID: 0000-0003-4573-8415

*** Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İletişim Anabilim Dalı, ozgeakcaogluerdem@gmail.com, ORCID: 0000-0002-8672-7600

**** Yazarlar, makalede araştırma ve yayın etiğine uyulduğuna ve kullanılan fikir ve sanat eserleri için telif hakları düzenlemelerine riayet edildiğine yönelik beyanda bulunmuştur.

THE MODERATOR ROLE OF GENDER IN THE EFFECT OF INTERCULTURAL COMMUNICATION ANXIETY ON XENOPHOBIA: THE CASE OF BOLU ABANT İZZET BAYSAL UNIVERSITY

Abstract

Natural disasters, fires, wars, epidemics, and many other negative situations that occur in the world, as well as some situations such as education and job opportunities, cause individuals to migrate from one place to another outside their national borders. With foreign migration and relocation, individuals in the host country may feel uncomfortable with the thought that foreigners will consume their resources, deteriorate security, and cause many other negative factors. Such situations can sometimes cause negative perceptions such as intercultural communication anxiety and xenophobia (xenophobia) among community members. Within the framework of this information, the research aims to determine the interaction between intercultural communication anxiety and xenophobia (xenophobia). The main question of the research was determined as “Does gender play a moderating role in the xenophobia effect of intercultural communication anxiety in higher education students” To answer the research question, an application was made on the sample of Bolu Abant İzzet Baysal University Communication Faculty students (n=391), and the data obtained were analyzed with SPSS 25 and AMOS 26 programs. As a result of the analysis, it was concluded that the perception of intercultural communication anxiety strengthens the perception of xenophobia (xenophobia). In addition, it was determined that female students differ more than male students in negative perceptions towards foreigners. In the conclusion part of the research, theoretical and practical suggestions are given. The fact that two variables, which are limitedly examined in the literature, are handled in the research, and that the gender variable is included in the research model as a moderator, reveals the original aspect of the study.

Keywords: *Intercultural communication, communication anxiety, xenophobia, xenophobia, gender.*

Giriş

Günümüzün küreselleşen dünyasında, kültürlerarası iletişim becerileri, bireylerin farklı kültürlerden insanlarla etkili bir şekilde iletişim kurmalarını amaçlamakta ve her geçen gün önemli hale gelmektedir. Kültürlerarası ve uluslararası iletişim konularının her geçen gün kamuoyunun dikkatini çektiği modern dünyada kültürlerarası iletişim konuları güncelliğini koruyan konular olmaya devam etmekle birlikte evrensel insani değerlerin yüceltilmesi ve yaygınlaştırılması için farklı milletlerin temsilcilerine yönelik kültürlerin özel ve genel yönleriyle karşılıklı anlayış ve alışverişle farklı kültürlere tanıtılması ve anlatılması gerekmektedir. Diğer yandan günümüzde ülke kültürlerini incelemeye yönelik talepler her geçen gün artmaktadır. Farklı insanların, kültür ve dillerinin yakınlaşması, seyahat olanaklarının artması ve eğitim imkânlarının da farklı ülkelere yönelik gelişmesi yabancı dil ve kültürleri öğrenmeye yönelik ilginin artmasına sebep olmuştur (Lee vd., 2023). Kültürlerarası iletişimde, sürekli öğrenme, iletişim tarzlarını iyileştirme ve kültürel duyarlılık geliştirme önemlidir. Bu becerileri geliştirerek, farklı kültürlerden gelen insanlar arasında daha iyi bir anlayış ve işbirliği sağlanabilir.

Ülkeler savaşlardan, salgın hastalıklardan, doğal afetlerden ve daha birçok olumsuz etkenlerden dolayı her geçen gün daha fazla göç alma eğiliminde olmakla beraber bu göçlerin zaman zaman bireyler tarafından olumlu karşılanmadığı söylenebilir. Türkiye istatistiklerini tutan TÜİK’in 2021 yılı göçmen istatistikleri verilerinde Türkiye’ye yurtdışından göç eden insan sayısı bir önceki yıla göre %116,9 artarak 739 bin 364 kişi olmuştur. Yine TÜİK’in yayınlamış olduğu istatistiklere göre yurt dışından Türkiye’ye göç eden nüfusun 124 bin 269’u Türk vatandaşlarından oluşurken, 615 bin 95’i ise yabancı uyruklu bireylerden oluşmaktadır (TÜİK, 2021). Bu doğrultuda her geçen gün sayıları giderek artan yabancı göçmenler gerek Türkiye’de ve gerekse dünyanın diğer ülkelerinde güvenlik, kaynak kullanımı ve kültürel değişim ve dönüşüme uğraması açısından yerel toplum tarafından endişeyle karşılanmaktadır. Bu kapsamda bireyler ülkelere gelen yabancılara karşı önyargılı duygular hissedebilmekte olup bu olumsuz duygular tutumlara,

bu tutumlar zamanla davranışlar halini alarak kaygıya ve hatta düşmanlığa dönüşebilir. Zenofobi olarak belirtilen yabancı düşmanlığı her geçen gün artmakla birlikte özellikle bireylerin kaynaklarını azaltacağı endişesi ev sahibi ülke vatandaşlarını olumsuz yönde etkilemektedir. Her ne kadar bireyler ülkelerine gelen göçmenleri hoşgörüyü karşılarsalar bile zamanla bu hoşgörünün yerini nefrete bıraktığı görülmektedir (Mgogo ve Osunkunle, 2023; Wafula, 2023).

Kitleler halinde göç eden insan toplulukları ev sahibi ülke vatandaşlarında zaman zaman olumsuz duygulara neden olabilirler. Kültürlerarası iletişim kaygısı bireylerin yaşadıkları olumsuz duygulardan sadece birisidir. Ev sahibi ülke vatandaşları ülkelerine gerek göç yoluyla gerekse eğitim amaçlı gelen yabancı uyruklu bireylere karşı önyargılı davranarak iletişim kaygısı yaşadıkları bilinmektedir. Diğer yandan iletişim kaygısı zamanla zenofobi olarak isimlendirilen yabancı düşmanlığına sebep olabilir. Bu doğrultuda araştırmanın temel amacı kültürlerarası iletişim kaygısı ile zenofobi (yabancı düşmanlığı) arasındaki etkileşimi belirleyerek araştırma modelinin bütün olarak ele alınması durumunda kadın ve erkeklerin algılarını karşılaştırmaktır. Araştırma amacı doğrultusunda araştırmanın temel sorusu “*Yükseköğretim öğrencilerinde kültürlerarası iletişim kaygısı ile zenofobi etkileşiminde cinsiyet düzenleyici rol oynamakta mıdır*” şeklinde belirlenmiştir. Araştırma sorusunu cevaplayabilmek için Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi İletişim Fakültesi öğrencilerine yönelik bir uygulama yapılmış olup örneklemin İletişim Fakültesi öğrencilerinden seçilmesinin temel nedeni bu bireylerin iletişim alanında diğer bireylere göre daha yüksek algıya sahip olduğu düşüncesidir. Literatürde zenofobi ile kültürler arası iletişim kaygısını ele alan iki adet (Demir, 2021; Avcı ve Demir, 2023) araştırmaya rastlanmış olup ilgili konuların toplumu oluşturan bireyleri olumsuz yönde etkilemesine rağmen bilimsel olarak yeterince incelenmediğini görülmektedir. Literatürde kısıtlı olarak incelenen iki değişkenin araştırmada ele alınması, cinsiyet değişkeninin de düzenleyici rol olarak araştırma modeline dâhil edilmesi araştırmanın özgün yönünü ortaya koymaktadır.

1. Kavramsal Çerçeve

1.1. Kültürlerarası İletişim Kaygısı

Bireylerin içerisinde yaşadıkları kültür onların çevrelerini algılama biçimlerini de etkilemekte, buldukları toplumdaki davranış biçimlerini şekillendiren bir belirleyici olmaktadır. Bu çerçevede kültür insan topluluklarının alışkanlıklarını ve özelliklerini etkileyen, birbirinden ayıran temel özellikler olarak ifade edilmektedir (Bozkaya ve Erdem Aydın, 2011, s. 29). Kültür bir toplum veya grup üyelerini diğerlerinden ayıran bir zihin programlaması olarak da ifade edilmektedir (Hofstede, 1984, s. 82). Kartarı (2001) kültürü, sözlü ve sözsüz işaretler ve iletişime temel oluşturan davranışların tümü olarak ifade etmekte ve bunların yorumu ile onlara atfedilen anlamlar olarak belirtmektedir. Guiso vd. (2006) kültürü kuşaktan kuşağa aktarılan bir yapı olarak ifade ederken, Hofstede (1980) kültürün bireyden beklenen davranış biçimleri olduğunu belirtmektedir. Ayrıca Hofstede vd. (2011) bireylerin içerisinde buldukları kültürün zamanla çok fazla değişmediğini, bu durumun ise toplumları koruyan zihinsel bir program olduğunu ve bu zihinsel program ile toplum bireylerinin benzer durumlara benzer davranış biçimleriyle cevap verdiklerini belirtmektedir. Bu doğrultuda kültür toplumları oluşturan, bireylerin birbirleriyle uyum içerisinde yaşamalarını sağlayan bir yapı olarak karşımıza çıkmaktadır. Kültürün toplumları bu denli etkilemesi göz önünde bulundurulduğunda farklı kültürlerin bir araya gelerek iletişim kurmaları da farklı bir bilim alanını kültürlerarası iletişim alanını oluşturmuştur.

Kültürlerarası iletişim, farklı disiplinlerin oluşturduğu bir bilim dalı olmakla birlikte alt kültür gibi farklı kültürleri, deneyim ve bilgileri bir araya getirecek biçimde

oluşturulan insan toplulukları, iletişim, etkileşim ve değişik kültürel topluluklara yönelik alışveriş süreci olarak tanımlanan interaktif ve sembolik bir süreç olarak nitelendirilmektedir (Bekiroğlu ve Balci, 2014, s. 432; Samovar vd., 2016, s. 75; Makhmudov, 2023). Walton'a göre kültürlerarası iletişim, "farklı kültürel geçmişlere sahip insanlarla etkileşim kurmak için gerekli olan becerilerin, tutumların ve bilgilerin geliştirilmesini içeren, süregiden eleştirel bir refleksif süreçtir" (Walton vd., 2013, s. 181). Tanımlar doğrultusunda kültürlerarası iletişim, bir alışveriş süreci ve karşılıklı etkileşim biçimi olarak da özetlenebilir. Bu çerçevede toplumlarda tesis edilebilecek başarılı kültürlerarası iletişim, farklı kültürlere sahip insanlar arasında anlayış, saygı ve işbirliği sağlayarak bireylerin farklı kültürleri öğrenmelerine ve etkileşim kurabilmelerine imkân tanıyabilir. Bu doğrultuda kültürlerarası iletişim, farklı kültürlere yönelik bireyler arasında etkili iletişim tesis edecek ana alanları ele alan iletişim kurma becerisidir.

Kültürlerarası iletişim süreçlerinin temel nedenleri arasında göç kavramı bulunmakla birlikte kadim dönemlerden beri devam eden göç hareketleri farklı kültürlerin birbirleriyle etkileşime girmelerini sağlamış ve farklı kültürlerin doğmasına neden olmuştur (Göker ve Gülümser, 2011, s. 69). Göç, toplumsal, siyasal ve ekonomik sebeplerle insanların kitlesel ya da bireysel olarak yer değiştirmeleri olarak ifade edilmektedir (Şahin, 2001, s. 59). Göç ister zorunlu ister gönüllü, ister uzun ister kısa dönemli olsun bireylerin yaşamlarını siyasal, ekonomik ve toplumsal olarak etkilemekte ve en çok etkiyi kültür noktasında yapmaktadır (Mutluer, 2003: 10). Bu doğrultuda göç hareketlerinin kültürel sonuçları bulunmakla birlikte bu sonuçlar; kültür şoku, kültürlenme, kültürleşme, kültürel yayılma ve kültürel uyarlanma süreçleridir (Emiroğlu ve Aydın, 2003, s. 342).

Kültürlerarası iletişim insanların dil, gelenek, inanç sistemi, davranış kalıpları ve sosyal yapıları dâhil olmak üzere kültürlerin tüm yönlerini ele alan bir kavramdır. Başarılı bir kültürlerarası iletişim, insanların anlayış, saygı ve işbirliği içinde bir arada yaşamalarını sağlayabilir. Ayrıca iş, eğitim ve uluslararası ilişkiler alanında birçok avantajı da beraberinde getirebilir. Bugünün küreselleşen dünyasında, kültürlerarası iletişim, başarılı bir şekilde iş yapmak, sosyal ve politik etkileşimde bulunmak, eğitim görmek ve kişisel gelişim sağlamak için önemli bir beceri olarak belirtilebilir (Ilie, 2019, s. 267; Makhmudov, 2020; Iswandari ve Ardi, 2022; Sabirjanovna, 2022; Merdan, 2022a; Diktaş ve Yücekaya, 2023). Bu bilgiler doğrultusunda kültürlerarası iletişimin toplumların refahı ve gelişmesi açısından önemli olduğu söylenebilir. Diğer yandan kültürlerarası iletişimin zaman zaman olumsuzluklara da neden olduğu bilinmektedir. Bir toplumda kültürlerarası yeterliliğin bulunmadığı durumlarda iletişim sorunları da meydana gelebilir.

Kültürlerarası yeterlilik, misafir bir kültür içerisinde bulunan bireyin bu kültürün gereklerini yerine getirme, kültürün taleplerini doğru bir şekilde anlaması ve bu taleplere etkili bir biçimde cevap vermesi, kültürün değerlerine uyum sağlayarak o kültürde yaşayabileceğini göstermesi olarak açıklanabilir (Eğinli, 2011, s. 211). Kültürlerarası yeterlilik farklı kültürlerden bireyler arasındaki etkileşim ile bu toplumdaki bir bireyin kültüre adaptasyon noktasında göstermiş olduğu performansının izlenmesi halidir (Koester ve Lustig, 2015, s. 20; Fantini, 2005, s. 2). Taylor (1994) ise kültürel yeterliliği bireyin farklı kültürü veya farklı kültürden gelen yabancı bireyleri anlayabilmesi ve onlarla doğru bir biçimde iletişime geçebilmesi için bireyin yabancı ülke kültürünü tanıması ve o kültüre uygun olarak davranış becerisini elde etmesi olarak ifade etmektedir. Bu çerçevede kültürlerarası yeterlilik veya kültürlerarası iletişim becerisini elde edemeyen bireyler yabancı ülke bireyleriyle yeterince etkileşime geçemeyecekler ve bu olumsuzlukların bir türü olarak da kültürlerarası iletişim kaygısı yaşayacaklardır.

İletişim sürecinde bireylerin cinsiyet, yaş, eğitim düzeyi, sosyal statü ve samimiyetlerine göre iletişim süreçleri şekillenmektedir. Bu doğrultuda kullanılan dilsel yapı, sergilenmekte olan davranış ve tutumlar kültürden kültüre veya toplumdaki topluma değişiklik göstermektedir (Selçuk, 2005, s. 2). Kartarı (2001, s. 112) bu değişimin normal olduğunu belirterek aynı kültüre sahip bireylerin dahi zaman zaman farklılaştıklarını, bu bireylerin iletişim davranışlarının yetiştikleri ortamın durumuna göre kentsel ve kırsal çevre olarak farklılaşabildiğini belirtmektedir. Bu kapsamda aynı toplum ve kültüre sahip bireyler arasında iletişim farklılıklarının olması nasıl doğal ise farklı toplumlar arasında iletişim farklılıklarının olması da o denli normal bir durum olarak düşünülmektedir. Bu farklılıkların zamanla farklı toplum mensubu bireylerde iletişim kaygısına neden olması kaçınılmaz bir durumdur.

Kültürlerarası iletişim kaygısı, toplumu oluşturan bireylerin farklı kültürlerden gelen bireylerle iletişim kurma veya bu süreçte yaşadıkları endişe ve korku olarak tanımlanmaktadır (Neuliep ve McCroskey, 1997, s. 146). Gudykunst'a göre (1995), kültürlerarası iletişim kaygısı aşamasında kültürel olarak farklı bireylerin farklılıktan çekinmeleri daha doğrusu farklılıkların bireyleri korkutması sonucunda iletişim kurma isteksizliği duymaları, bu bireylerin iletişim kaygısı yaşamalarına neden olmaktadır. Farklı kültürlerarası bireyler arasında iletişimi engelleyen ve iletişim isteksizliğine neden olan unsurlar arasında belirtilen iletişim kaygısı, sürdürülebilir ve etkili iletişimi sağlayabilmek amacıyla insanlar arasında iletişimi engellemekte, az miktarda dahi olsa ortadan kaldırılması için çözümler üretilmesi gerekmektedir (Bozkaya ve Erdem Aydın, 2011, s. 31). Özellikle örgütlerde iletişimin geliştirilmesi önemlidir (Merdan, 2022b). Diğer yandan bireylerin sahip oldukları dil becerileri, duygusal ve kültürel farklılıklar, sözel veya sözel olmayan iletişim yöntemleri gibi farklılıklar kültürlerarası iletişim kaygılarının nedenleri arasında gösterilebilir (Spencer-Rodgers ve McGovern 2002, s. 612).

Toplumları olumsuz yönde etkileyen kültürlerarası iletişim kaygısının düşük olması ile bireyler farklı kültürlerarası karşı daha hoşgörülü, kabul edici ve saygılı olabilmektedir (Avcı ve Demir, 2023, s. 9). Diğer yandan kültürlerarası iletişim kaygısı yüksek olan bireylerin, farklı etnik grup veya kültürlerarası bireylerle karşılaştıkları veya iletişime geçtikleri durumlarda kendilerini belirsiz bir durum içerisinde görme eğiliminde oldukları ve bu belirsizlik durumlarının bu bireylerde kaygıya neden olduğu belirtilmektedir (Bozkaya ve Erdem Aydın, 2011, s. 30; Merdan, 2022c; Erdem ve Merdan, 2022).

1.2. Zenofobi (Yabancı Düşmanlığı)

Zenofobi (yabancı düşmanlığı) son zamanlarda giderek yaygınlaşan bir durum olmakla birlikte ırkçılık, ayrımcılık kavramlarıyla da özdeşleştirilmektedir (Karatas ve Güzel, 2020). Zenofobi Oxford (2023) sözlüğünde, yabancı ülke insanına karşı önyargılı olma, nefret etme olarak tanımlanmaktadır. Bu doğrultuda zenofobi, göçmenlere karşı önyargılar ve olumsuz tutumlar nedeniyle hem küresel hem de ulusal düzeyde kültürel, ekonomik ve sosyal boyutlara yönelik toplumsal yaşamı çok yönlü etkileyen bir durum olarak da nitelendirilmektedir (Solakoğlu ve Gürbüz, 2015). Zenofobi (Xenophobia) Yunanca'dan türeyen bir kelime olmakla birlikte, Xeno" yabancılar olan Xenos'tan türetilmiş, "Phobia" kelimesi ise korku anlamında olup Phobos kelimesinden türetilmiştir (Bordeau, 2009, s. 5). Bu iki kelimenin birleşiminde meydana gelen Zenofobi kelimesi bireyin yabancıdan korkması ve nefret etmesi olarak da ifade edilmektedir.

Zenofobi yabancılarla önyargı ile yaklaşma, onlardan korkma, sevmeme olarak nitelendirilmekle birlikte aynı zamanda zarar verici nitelikte şiddet davranışlarının da temelini oluşturmaktadır (Harris, 2002, s. 170). Özellikle yabancılarla karşı nefret, öfke ve

kin davranışlarının zamanla yerini şiddete bıraktığı görülür. Peterie ve Neil (2020, s. 27), zenofobiyi ırkçılık ve yanlış inanışlar olarak nitelendirerek, ülkeye gelen yabancı göçmenlerin sosyobiyojik açıdan ötekileştirilmesi, kapitalist küreselleşme düzenin bir etkisi olarak ifade etmektedir. Bu kapsamda zenofobi kavramının yanlış inançlar bütünü olduğu da belirtilebilir. Göçmenler veya sığınmacılara yönelik yanlış algıların politik söylem ve medya aracılığıyla arttırılması da zenofobinin yaygın görülmesinde etkindir. Zenofobi kelimesiyle karıştırılan bir terim olan “ırkçılık” teriminde, belirli bir ırkın diğer baskın olan ırktan üstün olduğu ve bu üstün ırkın baskısının alt ırkı olumsuz yönde etkilemesi olarak ifade edilir. Bu kapsamda ırkçılıkta üst ırkın üstünlüğü savunulurken, zenofobide misafir ülkeye gelen bireylere karşı ırk gözetilmeksizin nefret veya önyargılı olma durumu görülmektedir (Karabulut, 2022, s. 125).

1.3. Kültürlerarası İletişim Kaygısı ile Zenofobi İlişkisi

İnsanların bir yerden diğer bir yere göç etme isteği sürekli artan bir sorun olmakla birlikte son yıllarda iklim değişikliği, bölgesel çatışmalar, sağlık, eğitim, küreselleşme, istihdam, yüksek refah beklentisi gibi durumlar göç hareketini teşvik eder hale getirmiştir (Özmete vd., 2018, s. 193). Göç hareketleri ev sahibi ülke insanlarını zamanla endişelendirerek bu bireylerin korkmalarına, kaygı yaşamalarına ve yabancılardan uzaklaşma eğiliminde olmalarına neden olmaktadır.

Dijital medya ve dijitalleşen iletişim ile yabancı düşmanlığını arttıracak haber ve yayınlar toplumu oluşturan bireylerin yabancılara karşı önyargılarını arttırmakta hatta daha fazla haber yapılması ile toplumda yabancı düşmanlığı körüklenmektedir. Diğer yandan hızlı nüfus artışı, işsizlik, yetersiz sosyal hizmetler gibi durumlar bireylerin farklı ülkelere özellikle refah seviyesi yüksek olan ülkelere gitmelerine neden olmaktadır (Sine ve Özsoy, 2017; Schäfer ve Schadauer, 2018; Chenzi, 2021; Değer ve Nazlı, 2022; Erdem ve Erdem, 2023). Düzensiz göç hareketleri kaynakların düzensiz dağılımına neden olacağı için bireylerde kaygıya neden olmakla birlikte yabancılardan ülkeye katkıları olacağı düşünülse bile önyargıların sonucunda yabancılara karşı endişe ve nefret hissedilmesi kaçınılmaz olabilmektedir. Bu durum ise bireylerin yabancılarla karşı iletişim noktasında kaygıya hatta iletişimsizliğin olması durumlarına bile neden olmaktadır.

Literatürde (Çakıcı vd., 2017; Ata, 2019; Ögüt ve Olkun, 2019; Yüksel Kaçan ve Palloş, 2022; Nadeem vd., 2023; Özmete vd., 2018; Öztürk, 2020; Kaldık, 2021; Özyurt ve Ümmet, 2022; Güngör vd., 2023) kültürlerarası iletişim kaygısı ve zenofobi, öğrenciler, eğitimciler, sağlıkçılar ve halk arasında etkin bir biçimde yaşam kalitesini düşüren önemli bir kavram olarak görülmekle birlikte toplum bireylerinin birbirleri ile iletişimlerinin azalmasında zenofobinin olumsuz bir algı oluşturduğu söylenebilir. Moge kwu (2005) kültürlerarası iletişimin zayıflamasıyla zenofobinin arttığını ileri sürerek zenofobinin bireylerde endişeye neden olabileceğini belirtmektedir. Kültürlerarası iletişim eksikliği göçmenler ve toplum bireyleri dâhil tüm insanların birbirlerine yabancılaştırmalarına neden olmakla birlikte yabancılar ve yerel halkların kültürel alışverişleri yabancılaştırmayı azaltabilir ve birleştirici etki yapabilir.

Zenofobi ve kültürel iletişim araştırmaları genel olarak sağlık sektörü çalışanları ve sağlık eğitimine yönelik öğrenciler örneğinde uygulanmıştır. Araştırmalar, sağlık sektöründe eğitim gören öğrencilerin kültürel yaklaşımlar konusunda yeterli olmadıklarını ve kendi kültürlerinden farklı kültürlere sahip bireylere hizmet etmede zorluk yaşadıklarını belirtmektedir (Moge kwu, 2005; Leong ve Ward, 2006; Prosen, 2015; Saleh, 2015; Baldwin, 2017; Tosun ve Sinan, 2020; Liçen vd., 2021; Sine Nazlı ve Akcaoğlu Erdem, 2023). Ayrıca literatürdeki bazı araştırmalar, farklı öğrenci gruplarının farklı sosyo-

demografik özelliklerinin ve kültürel geçmişlerinin kültürel farkındalık, kültürel etkililik ve yabancı düşmanlığı davranışları üzerinde etkisi olduğunu vurgulamaktadır (Leong ve Ward, 2006; Harcourt, 2009; Aslan vd., 2016; Bulduk vd., 2017; Tuncel ve Aricioglu, 2018; Tosun ve Sinan, 2020; Gülerce ve Çorlu, 2021; Karasu vd., 2022; Çoban ve Gülerce, 2023).

2. Yöntem

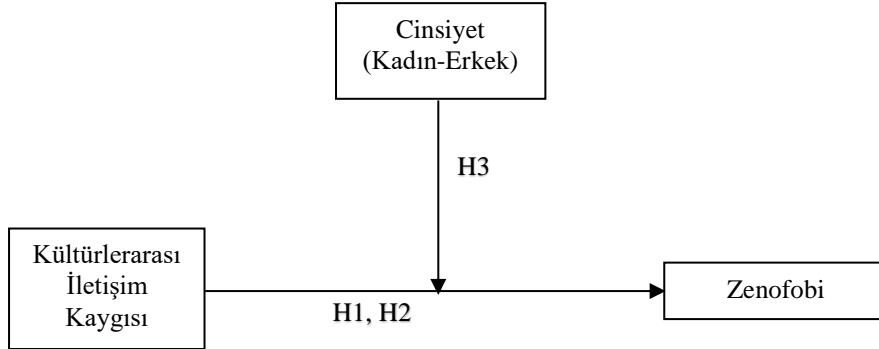
2.1. Araştırmanın Evren ve Örneklemi

Araştırma kapsamında nicel araştırma yöntemi olarak kurgulanan araştırmada veriler basit tesadüfi örneklem yöntemi ile elde edilmiştir. Araştırmaya yönelik hedef evren Türkiye’deki iletişim fakülteleri öğrencileri oluştururken araştırmanın uygulanabilir evreni ise Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi İletişim Fakültesi’ndeki 1139 öğrenciden oluşmaktadır. Araştırmada örneklem olarak 391 öğrenciden Google Form anket toplama sistemiyle veriler toplanmıştır. Anket formlarının dönüş oranlarının %34 olması ile araştırmanın bilimsel yeterliliği sağladığı söylenebilir (Tutar ve Erdem, 2020, s. 267). Araştırma verileri 25.03.2023 - 01.06.2023 tarihleri arasında ilgili üniversiteden elde edilmiş olup araştırmanın uygulamasına yönelik Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimlerde İnsan Araştırmaları Etik Kurulu’ndan 2023/228 sayılı yazı ile Etik Kurul izni alınmıştır.

2.2. Araştırmanın Hipotez ve Modeli

Araştırmada kültürlerarası iletişim kaygısı ve zenofobiye ilişkin model Şekil 1’de belirtilmektedir.

Şekil 1. Araştırma Modeli

Şekil 1’de görüleceği üzere kültürlerarası iletişim kaygısının zenofobiye etkisinde cinsiyetin düzenleyici rolünün belirlenmesi amacıyla kurgulanan modele göre her iki değişken arasında pozitif yönlü etkileşimin olacağı varsayılmıştır. Buna ek olarak kültürlerarası iletişim kaygısının zenofobiye pozitif yönde etkilediği de varsayılarak aşağıdaki model ve hipotezler geliştirilmiştir. Modelde cinsiyetin düzenleyici bir rol oynayacağı varsayılmaktadır. Araştırma modelinde “kültürlerarası iletişim kaygısı”, bağımsız değişken “zenofobi” bağımlı değişken, “cinsiyet” ise düzenleyici değişken olarak belirlenmiştir. Araştırma modeli doğrultusunda aşağıdaki hipotezler geliştirilmiştir;

H1: Kültürlerarası iletişim kaygısı ile zenofobi arasında pozitif yönlü anlamlı bir ilişki vardır.

H2: Kültürlerarası iletişim kaygısının zenofobi üzerinde pozitif yönlü anlamlı bir etkisi vardır.

H3: Kültürlerarası iletişim kaygısının Zenofobiye etkisinde cinsiyetin (kadın ve erkek öğrencilerin) düzenleyici rolü bulunmaktadır.

2.3. Araştırmada Kullanılan Ölçekler ile Güvenilirlik ve Geçerlilik Analiz Sonuçları

Araştırmada kullanılan anket formu, kültürlerarası iletişim kaygısı ve zenofobi olmak üzere iki ölçekten oluşmaktadır. Araştırma verilerini toplamak amacıyla; Ay vd. (2018) tarafından geliştirilen Kültürlerarası İletişim Kaygısı Ölçeği kullanılmış olup bu ölçek 12 ifadeden oluşmaktadır. Araştırmanın ikinci ölçeği ise Zenofobi Ölçeği olup bu ölçek Özmete vd. (2018) tarafından geliştirilmiş olup 11 ifadeden oluşmaktadır.

Araştırma ölçeklerinin güvenilirliklerini belirlemek amacıyla Cronbach Alfa testi uygulanmıştır. Alfa katsayıları; kültürlerarası iletişim kaygısı ölçeği için $\alpha=0.912$ ve zenofobi ölçeği için $\alpha=0.946$ olarak belirlenmiştir. Alfa sonuçları ölçeklerin güvenilir olduğunu göstermektedir. Araştırma model yapısının geçerliliğini belirlemek amacıyla doğrulayıcı faktör analizi (DFA) yapılmıştır. DFA için AMOS programı kullanılmıştır. İyi uyum ve geçerlilik ölçüleri ile araştırma modeli Tablo 1’de belirtilmektedir.

Tablo 1. Araştırma Modeli Uyum Değerleri

Veri-model uyum indisleri	Tek Faktör Model Veri-model uyum indisleri	Karşılaştırmalı Model Uyumu
Ki-Kare (χ^2) =1043,24	Ki-Kare Tek Faktör (χ^2)=5248,32	$\Delta\chi^2= 4205,08$
CMIN/SD = 1.705	CMIN/SD = 7.551	
DF = 612, p<0,01	DF = 695	
NFI =0.924	NFI =0.536	
GFI =0.902	GFI =0.455	
TLI = 0.923	TLI = 0.571	
CFI = 0.927	CFI = 0.503	
RMSEA = 0.051	RMSEA = 0.166	

Araştırma kapsamında tek faktörlü yapıya yönelik inceleme sonucunda elde edilen Ki-Kare (χ^2) bulguları değişkenler ile karşılaştırılarak anlamlı bir farkın bulunup bulunmadığı belirlenmiştir. Bu yöntemle araştırma modelindeki soruların ölçümünde ortak yöntem sapmasının var olup olmadığının belirlenmesi amaçlanmıştır (MacKenzie ve Podsakoff, 2012).

RMSEA, NFI, GFI, CFI ve TLI değerlerine yönelik sonuçlar Tablo 1’de gösterilmektedir. İki faktörlü araştırma modeline yönelik χ^2 değerlerinin anlamlı olduğu ($p<0,01$) görülmektedir. Buna ek olarak, χ^2/SD değeri 1,705 olarak belirlenirken bu değer 5’ten düşük olması sebebiyle araştırma modeli geçerlilik açısından uyum ölçütünü sağlamıştır. Diğer yandan RMSEA = 0.051, GFI = 0.902, TLI = 0.923, NFI = 0.924 ve CFI = 0.927 değerlerine ilişkin verilerin iyi uyum sağladığı da araştırma kapsamında görülmektedir (Tablo 1). Bu bulgular ışığında ortak yöntem sapmasının olmadığı belirlenmiştir (MacKenzie ve Podsakoff, 2012). Verilerin analizinde tek faktörlü model ile çok faktörlü model arasında uyum olup olmadığını belirlemek amacıyla χ^2 değerlerine “Ki-Kare Fark Testi” analizi uygulanmış ve anlamlı farkın olduğu görülmüştür (Tablo 1). Elde edilen bu sonuçlar araştırma modelinin iyi uyum sağladığını göstermektedir.

Araştırmaya iki faktörlü (ilişkili) model analizi doğrultusunda kültürlerarası iletişim kaygısı ölçeğine ilişkin faktör bulguları Tablo 2’de belirtilmektedir.

Tablo 2. Kültürlerarası İletişim Kaygısı Ölçeği Faktör Yükleri

Kültürlerarası İletişim Kaygısı Ölçeği İfadeleri	Ort.	Standart	
		Faktör	t
		Yükleri	
Genel olarak, farklı kültürlerden bir grup insanla etkileşim kurmaktan rahatım.	2,23	0,912	8,706
Farklı kültürlerden insanlarla etkileşim kurarken gergin ve sınırlıyım.	3,71	0,914	9,743
Farklı kültürlerden olan diğer kişilerle grup tartışmalarına katılmaktan hoşlanıyorum.	2,37	0,937	9,821
Farklı kültürlerden insanlarla bir grup görüşmesi yapmak beni sınırlendirir.	3,89	0,895	8,542
Farklı kültürlerden gelen insanlarla etkileşim kurarken sakin ve rahatım.	3,10	0,910	9,716
Farklı bir kültürden biriyle bir konuşmaya katılırken sınırlanırım.	3,32	0,909	9,123
Farklı bir kültürden biriyle konuşurken konuşma korkum yoktur.	2,21	0,873	8,011
Normalde farklı bir kültürden biriyle konuşurken çok gergin ve sınırlıyım.	3,58	0,801	8,872
Normalde farklı bir kültürden biriyle görüşmelerde çok sakin ve rahatım.	2,01	0,917	10,562
Farklı bir kültürden biriyle konuşurken çok rahat hissederim.	3,14	0,924	10,011
Farklı bir kültürden biriyle konuşurken konuşmaktan korkarım.	2,55	0,834	8,145
Farklı kültürlerden insanlarla etkileşime girdiğimde düşüncelerim karışır.	2,67	0,882	8,342
Ortalama Değerler	3,02	0,892	9,132

Zenofobi ölçeğine ilişkin faktör bulguları Tablo 3'te belirtilmektedir.

Tablo 3. Zenofobi (Yabancı Düşmanlığı) Ölçeği Faktör Yükleri

Zenofobi (Yabancı Düşmanlığı) Ölçeği İfadeleri	Ort.	Standart	
		Faktör	t
		Yükleri	
Bu ülkedeki göç/göçmenlik kontrolden çıkmaktadır.	3,11	0,932	10,706
Sınırlar, göçmenlerin bu ülkeye girmesini önlemek için daha güvenli hâle getirilmelidir.	3,70	0,902	10,442
Göçmenler suçlarda artışa neden olmaktadır.	3,30	0,912	10,112
Göçmenler burada yaşayan insanların işlerini almaktadırlar.	3,21	0,943	9,912
Göçmenlerle etkileşim kurmak beni tedirgin eder.	2,54	0,812	8,713
Göçmenlerin olağandışı hastalıklar yayabileceğinden endişe ederim.	2,82	0,846	9,513
Savaş yada siyasi gerginlik durumunda göçmenlerin kök ülkelerine sadık kalacaklarından korkarım.	2,71	0,873	9,571
Göçmenlerin kriz zamanlarında ülkemizi destekleyeceğine inanırım.	2,12	0,759	9,254
Gittikçe artan göçlerle, hayatımın kötüleşeceğinden korkarım.	2,88	0,856	9,481
Göçmenlerin bu ülkeye öncelikle ilgi göstereceklerinden şüphe ederim.	2,59	0,851	9,769
Göç arttıkça kendi kültürümüzün kaybolacağından korkarım.	2,97	0,887	9,638
Ortalama Değerler	2,90	0,870	9,737

Araştırmada kurgulanan modele göre ölçek ifadelerinin mevcut durumu ölçüp ölçmediğine yönelik iki yöntem kullanılmış olup bu yöntemler; iraksama geçerliği (discriminant validity) ve yakınsama geçerliği (convergent validity) yöntemleridir (Erdem, 2021; Churchill Jr, 1979). Tablo 2 ve Tablo 3'te görüleceği üzere ölçeklere yönelik ifadelerin standartlaştırılan faktör yüklerinin 0,5'ten yüksek olduğu görülmektedir. Ayrıca faktör yüklerine yönelik incelemede parametrik değerlendirme t değerlerinin 8,01 ile 10,70 arasında değiştiği belirlenmiştir. Analiz sonuçlarında elde edilen bu değerler ışığında araştırma modeli anlamlı ve uyumlu olarak belirlenmiştir (Hair vd., 2006).

Tablo 4. Değişkenlere Ait Ortalama, Standart Sapma ve Korelasyon Değerleri

Değişkenler	Ort	S. S	CR	AVE	1	2
1. Kültürlerarası İletişim Kaygısı	3,02	0,927	.839	.776	-	-
2. Zenofobi	2,90	0,910	.855	.737	.644**	-

Not: SS, standart sapma; *0,05 düzeyinde anlamlıdır (çift-yönlü). **0,01 düzeyinde anlamlıdır (çift-yönlü)

Tablo 4'e göre araştırma kapsamında elde edilen verilerin Average Variance Extracted-(AVE) yani ortalama açıklanan varyans değerleri dikkate alınarak yakınsama geçerliliği bulunmuştur. Araştırma modelinin AVE değerinin 0,5'ten yüksek olması ile ölçek ifadelerinin örtük değişkenlerinin geçerli olduğu söylenebilir (Hu ve Bentler, 1999; Fornell ve Larcker, 1981; Erdem, 2021a). Ölçekler arasında korelasyonun ayırt edici geçerliliğe yönelik değerlerinin 0,80'den küçük olması ile araştırma modelinin iraksama ayırt edici geçerliliğini sağladığını göstermektedir (Kline, 2016; Erdem, 2021b).

3. Araştırma Bulguları

3.1. Demografik Bulgular

Araştırmadaki katılımcıların yaş, cinsiyet, sınıf ve alan değişkenlerine göre demografik bilgileri, Tablo 5'te cinsiyet değişkeni temel alınarak açıklanmaktadır.

Tablo 5. Demografik Bulgular

Cinsiyet	F (Sıklık)	% Yüzde	Alan	F (Sıklık)	% Yüzde
Kadın	188	48,1	Gazetecilik	187	47,8
Erkek	203	51,9	Radyo Televizyon Sinema	129	33,0
			Halkla İlişkiler Tanıtım	75	19,2
Toplam	391	100,00	Toplam	391	100,00
Yaş	F (Sıklık)	% Yüzde	Sınıf Düzeyi	F (Sıklık)	% Yüzde
18-20	192	49,1	1. Sınıf	115	29,4
21-24	147	37,6	2. Sınıf	127	32,5
25-30	32	8,2	3. Sınıf	103	26,3
31- üstü	20	5,1	4. Sınıf	46	11,8
Toplam	391	100,00	Toplam	391	100,00

Tablo 5'e göre araştırmaya katılan öğrencilerin %48,1'i kadınlardan, %51,9'u erkeklerden oluşmaktadır. Yaş değişkenine göre katılımcıların %49,1'i 18-20, %37,6'sı 21-24, %8,2'si 25-30, %5,1'i 31 ve üzeri bireylerden oluşmaktadır. Katılımcıların alanlarına yönelik bulgulara göre %47,8'i Gazetecilik bölümünde, %33'ü Radyo Televizyon Sinema bölümünde ve %19,2'si ise Halkla İlişkiler Tanıtım bölümünde olduğu belirlenmiştir. Son olarak katılımcıların %29,4'ü 1. Sınıf, %32,5'i 2. Sınıf, %26,3'ü 3. Sınıf ve %11,8'i ise 4. Sınıfta oldukları belirlenmiştir (Tablo 5).

3.2. Araştırma Hipotezlerinin Test Edilmesi

Araştırmada kurgulanan ilk hipotezin test edilmesine yönelik korelasyon analizi uygulanmıştır (Tablo 6).

Tablo 6. Değişkenlere Ait Ortalama, Standart Sapma ve Korelasyon Değerleri

Değişkenler	1	2
1. Kültürlerarası İletişim Kaygısı	-	-
2. Zenofobi	.644**	-

Not: SS, standart sapma; *0,05 düzeyinde anlamlıdır (çift-yönlü). **0,01 düzeyinde anlamlıdır (çift-yönlü)

Tablo 6'da görüleceği üzere korelasyon analizinde kültürlerarası iletişim kaygısı ile zenofobi arasında pozitif yönlü anlamlı ($r=.644$, $p<.001$) bir ilişki belirlenmiştir. **H1 hipotezi desteklenmiştir.** Araştırmada kurgulanan ikinci hipotezin test edilmesi için

verilere yapısal eşitlik modeli uygulanmıştır. Yapısal Eşitlik Modeli analizi sonucunda doğrudan etki sonuçlarına yönelik değerler Tablo 7’de belirtilmektedir.

Tablo 7. Doğrudan Etki

Değişkenler	β	t	SH	P
İletişim Becerisi – Zenofobi	.541	6.251	.071	***

Not: SH, standart hata; *0.05, **0.01, ***0.001 düzeyinde anlamlı (çift yönlü)

Tablo 7’de görüleceği üzere kültürlerarası iletişim kaygısının zenofobi üzerinde pozitif yönlü anlamlı etkisinin olduğu belirlenmiştir ($\beta=.541$, $t=6.251$, $p<0.001$). Elde edilen bu sonuca göre kültürlerarası iletişim kaygısının zenofobiye pozitif yönde anlamlı olarak etkilediği görülmektedir. **H2 hipotezi desteklenmiştir.**

Araştırmanın üçüncü hipotezinde cinsiyetin düzenleyici rolüne yönelik yapısal eşitlik modeli uygulan, ardından elde edilen bulgular Sandart Tools Package makro programıyla analiz edilmiştir (Tablo 7).

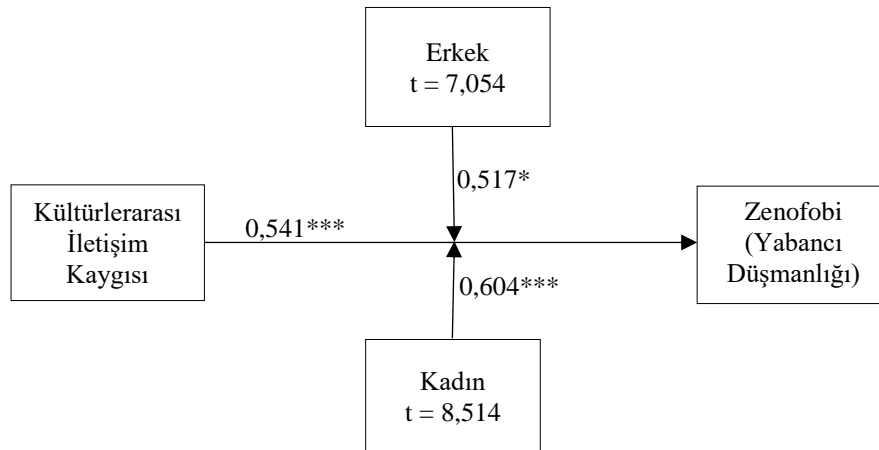
Tablo 8. Kadın ve Erkeğe Yönelik Düzenleyici Etki Bulguları

Değişkenler	Kadın	Erkek	p
	(n = 188) $\beta(t)$	(n = 203) $\beta(t)$	
Kültürlerarası İletişim Kaygısı – Zenofobi	0,604 (8,514)***	0,517 (7,054)*	***

Not: β , Standart Beta; S.H, Standart Hata; * Anlamlılık $p < 0,1$ (iki taraflı) $t \geq 2,71$, ** Anlamlılık $p < 0,05$ (iki taraflı) $t \geq 3,84$, *** Anlamlılık $p < 0,01$ (iki taraflı) $t \geq 6,63$

Tablo 8’de görüleceği üzere kültürlerarası iletişim kaygısı ile zenofobi arasında kadınlar ($\beta=0,604$; $t=8,514>6,63$; $p<0,01$) ve erkeklerden ($\beta=0,517$; $t=7,054>6,63$; $p<0,01$) oluşan cinsiyetin düzenleyici rolünün olduğu belirlenmiştir. Bu sonuca göre iletişim kaygısı ile zenofobi arasındaki ilişkide kadınların erkeklere göre 1,20 kat daha fazla düzenleyici etkisinin olduğu sonucuna ulaşılmıştır. **H3 hipotezi kabul edilmiştir.** Şekil 2’de kültürlerarası iletişim kaygısı ile zenofobi etkileşimine ilişkin araştırma model değerleri belirtilmektedir.

Şekil 2. Düzenleyici Etki Analiz Modeli

Araştırma bulgularına göre kültürlerarası iletişim kaygısı ile zenofobi arasında pozitif yönlü anlamlı ilişki belirlenirken bu etkileşimde cinsiyetin düzenleyici rolü belirlenmiştir (Şekil 2).

Sonuç

Son yıllarda küresel anlamda artan göç hareketleri, toplumların değişimine neden olmakta, toplumsal bir dönüşümü de beraberinde getirmektedir. Birçok ülkede oluşan dini ve etnik çatışmalar, istikrarsızlıklar, savaşlar ve doğal afetler coğrafi hareketliliğin diğer bir ifadeyle göç hareketinin oluşmasına neden olmuştur (Hazan, 2016, s. 194). Yaşanan göç hareketleri sonucunda farklı kültürlerle sahip bireyler göç ettikleri ülke vatandaşları ile iletişime geçmekle birlikte bu iletişim zaman zaman kaygıyla sonuçlanmaktadır. Bu durumun nedenleri arasında yabancılarla iletişim kurulurken yetersiz dil becerisine sahip olunması, sözcük ve dilbilgisi kullanımında yetersizlik gibi durumlar da etken olabilir. Diğer yandan eğitim ve görgü kurallarının yetersizliği de bireylerin yabancılarla karşı bakış açılarını olumsuz yönde etkileyebilir. Bu olumsuz durumlar da bireylerin yabancılarla karşı olumsuz davranışlarda bulunmasına ve iletişim kaygısı yaşamalarına neden olmaktadır. Diğer yandan mülteci krizi toplumların bazı kesimleri tarafından olumsuz yönde kullanılarak mağdur olan insanların yaşam alanlarının daraltılmasına ve yabancı insanların olumsuz etkilenmelerine de neden olabilir. Bu doğrultuda yabancıların iş imkanı bulmaları, eğitim almaları gibi durumların engellenmesine yönelik yasalar çıkarılması gibi durumlar yabancı düşmanlığını arttırabilir.

Araştırma kapsamında Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi İletişim Fakültesi'nde öğrenim görmekte olan öğrencilerin kültürlerarası iletişim kaygıları ile zenofobi etkileşimlerini belirlemek amacıyla uygulama yapılmıştır. Araştırmada bu etkileşime yönelik cinsiyet değişkeninin düzenleyici rolünün belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırma bulgularına göre kültürlerarası iletişim kaygısı ile zenofobi arasında pozitif yönlü anlamlı bir ilişki belirlenmiştir ($p < .001$). Ayrıca kültürlerarası iletişim kaygısının zenofobi üzerinde pozitif yönlü bir etkisi belirlenmiştir ($p < .001$). Son olarak araştırmada kültürlerarası iletişim kaygısının Zenofobiye etkisinde cinsiyetin düzenleyici rolünün ($p < .01$) olduğu görülmüştür. Bu bulgulara göre bireylerin kültürlerarası iletişim kaygısı algılarının zenofobi algılarını güçlendirdiği sonucuna varılmıştır. Buna ek olarak bireylerin kültürlerarası iletişim kaygıları ile zenofobi algıları etkileşimi yönünde kurgulanan araştırma modelinde kadınların erkeklere göre her iki değişkenin etkilemişinin daha fazla farklılaştığı belirlenmiştir. Diğer bir ifadeyle kültürlerarası iletişim kaygısı ile zenofobi algıları etkileşiminde kadınların erkeklere göre daha güçlü algıya sahip oldukları (1,20 kat fazla) sonucuna ulaşılmıştır. Bu bulgu kadın bireylerin erkek bireylere göre daha fazla kültürlerarası iletişim kaygısı ve zenofobi etkileşimi kurdukları ve bu olumsuz algılardan daha fazla etkilendiklerini göstermektedir. Bu nedenle kadınların erkeklere göre daha yüksek algılara sahip oldukları belirlenmiştir.

Literatürde kültürlerarası iletişim kaygısı (Çakıcı vd., 2017; Ata, 2019; Ögüt ve Olkun, 2019; Yüksel Kaçan ve Palloş, 2022; Nadeem vd., 2023) ile zenofobi (Özmete vd., 2018; Öztürk, 2020; Kaldık, 2021; Özyurt ve Ümmet, 2022; Güngör vd., 2023) konularında birçok araştırma bulunmaktadır. Ancak literatürde iki değişkenin birlikte incelendiği araştırma sayısının (Demir, 2021; Avcı ve Demir, 2023) oldukça kısıtlı olduğu görülmektedir. Avcı ve Demir (2023) sağlık çalışanları olan hemşireler örneğinde yaptıkları araştırmalarında kültürlerarası iletişim kaygısı ile zenofobi arasında pozitif yönlü anlamlı etkileşimleri belirlemiş olup bu araştırma kapsamında elde edilen bulgular ile literatürde yapılan iki araştırma örtüşmektedir. Diğer yandan araştırma modeline yönelik cinsiyetin düzenleyici rolüne ilişkin literatürde yapılan herhangi bir araştırmaya ulaşılamamıştır. Bu kapsamda araştırmanın iletişim literatüründeki bir boşluğu dolduracağı düşünülmektedir.

Araştırma kapsamında iletişim fakültesi bünyesindeki öğrencilere yönelik uygulama yapılmış olması, araştırma evren ve örnekleminin tek bir üniversite ile sınırlı kalması, araştırma modelinin sadece iki değişkenli olarak kurgulanması, evren ve örneklemin sadece Bolu ili olarak belirlenmesi araştırmanın sınırlılıkları arasında gösterilebilir.

Araştırma kapsamında *teorik öneriler* olarak; gelecekte konulara yönelik araştırma yapacak araştırmacıların iletişim fakültesi öğrencileri haricinde farklı örneklem seçmeleri, farklı sektörlerde çalışmalar yapmaları öneri niteliğinde sunulabilir. Ayrıca kültürlerarası iletişim kaygısı ve zenofobi etkileşimlerinin dijital bağımlılık, sosyal medya bağımlılığı, iletişim isteksizliği, çevresel iletişim algısı, sosyal kaygı düzeyi gibi farklı iletişim konuları ile ilişkilendirilmesi önerilmektedir. Bunlara ek olarak göçmenlere yönelik “kaygı durumu” ve “yabancı düşmanlığı” gibi algıların oluşma nedenlerine yönelik nitel araştırma yönteminden görüşme formları ile mülakat yöntemlerinin uygulanması da tavsiye niteliğinde olabilir. Katılımcıların “kaygı durumu” ve “yabancı düşmanlığı” hakkındaki paylaşım ve yorumları sosyal medya platformlarında incelenerek bireylerin sanal ortamda nasıl algılar içerisinde oldukları içerik analizi yöntemiyle incelenebilir.

Araştırmanın *pratik önerileri* olarak kültürlerarası iletişim kaygısının, zenofobi gibi yabancı düşmanlığı algısını güçlendirmesi nedeniyle toplumlara olumsuz yönde etkileyen her iki konunun etkilerinin azaltılmasının önemli olması nedeniyle yabancılara yönelik iletişimin geliştirilmesi için adımlar atılması gerekmektedir. Bu doğrultuda devletin gerekli yasal düzenlemeler yapması gerekmektedir. Diğer yandan konunun önemini dikkate alarak sivil toplum kuruluşlarının ve diğer örgütlerin toplumu bilgilendirici projeler ve çalışmalar yapmaları, üniversitelerin eğitim ve seminerler düzenlemeleri önemlidir. Bu doğrultuda yapılacak çalışmalar hem ülkelerin yabancı işgücünden yararlanmalarını sağlayacak hem de yabancı düşmanlığının en aza indirgenerek toplumda nefret duygusunun azalmasına neden olacaktır. Buna ek olarak yabancılara yönelik kültürlerarası iletişimin de geliştirilmesi sağlanacaktır. Son olarak araştırma kapsamında elde edilen bulgulara kadınların erkeklere göre kültürlerarası iletişim kaygısı algıları ile zenofobi algılarının daha yüksek olduğunun belirlenmesi nedeniyle özellikle üniversitelerde kadınların zenofobik algılarının azaltılmasına yönelik uygulamaların yapılarak eğitimlerin verilmesi de tavsiye niteliğinde olmaktadır.

Extended Abstract

Foreign immigrants, whose numbers are increasing day by day, pose a threat in terms of security, resource use, and loss of cultural characteristics both in Turkey and in other countries of the world. In this context, individuals may be prejudiced against foreign individuals coming to their country and may develop negative attitudes toward them. This negative attitude can turn into anxiety and even hostility over time. Although xenophobia, which is defined as xenophobia, is increasing day by day, the concern that individuals will reduce their resources negatively affects the citizens of the host country. Although individuals welcome immigrants coming to their countries with tolerance, it is seen that this tolerance is replaced by hatred over time. Intercultural communication anxiety can cause xenophobia.

The main purpose of the research is to determine the interaction between intercultural communication anxiety and xenophobia (xenophobia) and to compare the perceptions of men and women if the research model is considered as a whole. In line with the purpose of the research, the main question of the research was determined as "*Does gender play a moderating role in the xenophobia effect of intercultural communication anxiety in higher education students*". To answer the research question, an application was

made for the students of the Faculty of Communication of Bolu Abant İzzet Baysal University, and the main reason for choosing the sample from the students of the Faculty of Communication is the thought that these individuals have a higher perception in the field of communication than other individuals. Two studies (Demir, 2021; Avcı and Demir, 2023) dealing with xenophobia and intercultural communication anxiety have been found in the literature, and it is seen that the related issues have not been examined scientifically enough, although they negatively affect the individuals who make up the society. In this context, the fact that two variables that are limited in the literature are handled in the research and that the gender variable is included in the research model as a moderator role reveals the original aspect of the research.

Within the scope of the research, an application was made to determine the intercultural communication anxiety and xenophobia interactions of the students studying at the Faculty of Communication of Bolu Abant İzzet Baysal University. In the study, it was aimed to determine the moderator role of the gender variable for this interaction. According to the research findings, a positive and significant relationship was determined between intercultural communication anxiety and xenophobia ($p < .001$). In addition, a positive effect of intercultural communication anxiety on xenophobia was determined ($p < .001$). Finally, in the study, it was observed that gender had a moderator role ($p < 0.01$) in the relationship between intercultural communication anxiety and xenophobia. According to these findings, it was concluded that individuals' perceptions of intercultural communication anxiety strengthen their xenophobia perceptions. In addition, in the research model designed to interact with individuals' intercultural communication anxieties and xenophobia perceptions, it was determined that the effects of both variables differed more among women than men. In other words, it was concluded that women have a stronger perception than men in the relationship between intercultural communication anxiety and xenophobia perceptions (1,20).

As theoretical suggestions within the scope of the research; It can be suggested that researchers who will research the subjects in the future should choose different samples and work in different sectors, apart from communication faculty students. In addition, it is suggested to associate intercultural communication anxiety and xenophobia interactions with different communication issues such as digital addiction, social media addiction, reluctance to communicate, environmental communication perception, and social anxiety level.

As the practical recommendations of the research, it is important to reduce the effects of both issues that negatively affect societies, as intercultural communication anxiety strengthens the perception of xenophobia, such as xenophobia, and it is necessary to take steps to improve communication for foreigners. In this direction, the state should make the necessary legal regulations. On the other hand, it is important that non-governmental organizations and other organizations carry out projects and studies that inform society, taking into account the importance of the subject, and universities provide training and seminars. Efforts to be made in this direction will not only enable countries to benefit from foreign labor force but also reduce the feeling of hatred in society by minimizing xenophobia. In addition, intercultural communication for foreigners will be developed. Finally, since the findings obtained within the scope of the research determined that women's perceptions of intercultural communication anxiety and xenophobia are higher than men, it may be advisable to provide pieces of training, especially in universities, to reduce the xenophobic perception of women.

Kaynakça

- Aslan, S., Yılmaz, D., Kartal, M., Erdemir, F. ve Güleç, H. Y. (2016). Determination of intercultural sensitivity of nursing students in Turkey. *Education*, 3(4), 202-208.
- Ata, F. (2019). Kültürlerarası iletişim kaygısı ile sosyo-kültürel adaptasyon ve yaşam doyumu arasındaki ilişki: Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi örneği. *Selçuk İletişim*, 12(2), 708-735.
- Avcı, S. ve Demir, E. (2023). Sağlık çalışanlarında kültürlerarası iletişim kaygısının zenofobi ile ilişkisi: Kültürlerarası iletişim kaygısı ile zenofobi. *Euroasia Journal Of Social Sciences & Humanities*, 10(30), 1-15.
- Ay, E., Kavuran, E. ve Turkoglu, N. (2018). Intercultural communication apprehension scale (Prisca): Validity and reliability study in Turkish. *International Journal of Caring Sciences*, 11(3).
- Baldwin, J. (2017, January 25). Culture, prejudice, racism, and discrimination. *Oxford Research Encyclopedia of Communication*. Retrieved 20 Nov. 2023, from <https://oxfordre.com/communication/view/10.1093/acrefore/9780190228613.001.001/acrefore-9780190228613-e-164>.
- Bekiroğlu, O. ve Balcı, Ş. (2014). Kültürlerarası iletişim duyarlılığının izlerini aramak: İletişim fakültesi öğrencileri örneğinde bir araştırma. *Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, 1(35), 429-459.
- Bordeau, J. (2009). *Xenophobia*: The Rosen Publishing Group, Inc.
- Bozkaya, M. ve Erdem Aydın, İ. (2011). Kültürlerarası iletişim kaygısı: Anadolu Üniversitesi Erasmus öğrencileri değişim programı örneği. *İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi/Istanbul University Faculty of Communication Journal*, 1(39), 29-42.
- Bulduk, S., Usta, E. ve Dinçer, Y. (2017). Determination of intercultural sensitivity and influencing factors: An example of vocational school of health. *Journal of Duzce University Health Sciences Institute*, 7(2), 73-77.
- Çakıcı, A. C., Kızıllırmak, İ., Samatova, G. ve Kızıllay, K. S. (2017). Bişkek'teki otel çalışanlarının kültürlerarası iletişim kaygıları. *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 6(5), 67-77.
- Çoban, B. ve Gülerce, H. (2023). Zorunlu göç sürecinde sığınmacılar ve yerel üniversite öğrencilerinin ilk karşılaşma deneyimleri. *Sosyolojik Bağlam Dergisi*, 4(1), 01-18. doi:10.52108/2757-5942.4.1.1
- Chenzi, V. (2021). Fake news, social media and xenophobia in South Africa. *African Identities*, 19(4), 502-521.
- Churchill Jr, G. A. (1979). A paradigm for developing better measures of marketing constructs. *Journal of marketing research*, 16(1), 64-73.
- Değer, B. E., ve Nazlı, R. S. (2022). Sosyal medyada influencer etkisi bağlamında benlik sunumu. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 15(2), 25-45.
- Demir, E. (2021). Sağlık çalışanlarında kültürlerarası iletişim kaygısının zenofobi (Yabancı düşmanlığı) ile ilişkisi. Hasan Kalyoncu Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Hemşirelik Bölümü, Yüksek Lisans Tezi, Gaziantep.

- Diktaş, A. ve Yücekaya, P. (2023). The effect of fear of missing out and organizational indifference on cyberloafing behavior: A study on pre-service social studies teachers. *Journal of Social Sciences And Education*, 111-143. DOI: 10.53047/josse.1352831
- Eğinli, T. A. (2011). Kültürlerarası yeterliliğin kazanılmasında kültürel farklılık eğitimlerinin önemi. *Öneri Dergisi*, 9 (35), 215-227.
- Emiroğlu, K. ve Aydın, S. (2003). *Antropoloji Sözlüğü*, Bilim ve Sanat Yayınları, Ankara.
- Erdem, A. T. (2021a). A Tipi kişilik özelliğinin kariyerizm eğilimi üzerine etkisinde ahlaki çözümlenme eğiliminin aracı rolü. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (45), 47-62.
- Erdem, A. T. (2021b). The moderator role of generations x and y in the effect of resource dependency management strategy on corporation entrepreneurship: Ankara OSTIM Industry case. *Journal of Aksaray University Faculty of Economics & Administrative Sciences/Aksaray Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 13(1), 55-62.
- Erdem, Ö. A., ve Erdem, A. T. (2023). The interaction of social media addiction and communication anxiety during the COVID-19 Period: The case of individuals over 65 in Konya province. Nazlı, R. S. ve Sarı, G. (Ed.), *Handbook of Research on Perspectives on Society and Technology Addiction* (p. 411-427). IGI Global.
- Erdem, A. T., ve Merdan, E. (2022). Örgütsel erdemliliğin örgütsel özdeşleşme üzerine etkisinde örgütsel desteğin aracılık rolü. *Abant Sosyal Bilimler Dergisi*, 22(1), 197-212.
- Fantini, A. E. (2005). About intercultural communicative competence: A construct. *SIT Occasional Papers Series*, 1-4.
- Fornell, C. ve Larcker, D. F. (1981). *Structural equation models with unobservable variables and measurement error: Algebra and statistics*. Los Angeles: Sage Publications.
- Göker, G., ve Meşe, G. (2011). Türk Göçmenlerin İtalyanlara Bakış Açısı: Bir Kültürlerarası İletişim Araştırması. *Selçuk İletişim Dergisi*, 7(1), 65-82.
- Gudykunst, W. D. (1995). Anxiety/uncertainty management (AUM) theory: Current status. In R. L. Wiseman (Ed.), *Intercultural communication theory*, (p. 8–58). Sage Publications, Inc.
- Guiso, L., Sapienza, P., ve Zingales, L. (2006). Does culture affect economic outcomes? *Journal of Economic Perspectives*, 20(2), 23-48.
- Gülerce, H., ve Çorlu, R. (2021). Yükseköğretimdeki Suriyeli sığınmacı öğrenciler: Uyum ve çatışma alanları. *Üsküdar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (12), 71-106.
- Güngör, S., Akalin, D. ve Avan, H. (2023). Sağlık alanındaki öğrencilerin kültürel zekâ ve zenofobi düzeyleri. *İnönü Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksek Okulu Dergisi*, 11(2), 1579-1590.
- Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J., Anderson, R. E. and Tatham, R. L. (2006). *Multivariate data analysis*. Uppersaddle River. NJ: Pearson Prentice Hall.
- Harcourt, W. (2009). Racism, xenophobia and development. *Development*, 52(4), 441-444.

- Harris, B. (2002). Xenophobia: A new pathology for a new South Africa. *Psychopathology and social prejudice*, 169-184.
- Hazan, J. C. (2016). Geçmişten geleceğe zorunlu göç: Mülteciler ve ülke içinde yerinden edilmiş kişiler.(Der: S. Gülfer Ihlamur-Öner, N. Aslı Şirin Öner). *Küreselleşme Çağında Göç Kavramlar, Tartışmalar*, 3, 183-198.
- Hofstede, G. (1980). *Culture's consequences: International differences in work-related values*. London: Sage.
- Hofstede, G., (1984). Cultural dimension in management and planning, *Asia Pacific Journal of Management*, January 1984, 81-99.
- Hofstede, G. (2011). Dimensionalizing cultures: The Hofstede model in context. *Online Readings in Psychology and Culture*, 2(1), 1-26.
- Hu, L. T. and Bentler, P. M. (1999). Cutoff criteria for fit indexes in covariance structure analysis: Conventional criteria versus new alternatives. *Structural equation modeling: a multidisciplinary journal*, 6(1), 1-55.
- Ilie, O.A. (2019). *The intercultural competence. Developing effective intercultural communication skills*. Paper presented at the International conference Knowledge-based organization. 25(2) 264-268.
- Iswandari, Y. A. ve Ardi, P. (2022). Intercultural communicative competence in EFL setting: A systematic review. *REFlections*, 29(2), 361-380.
- Kaldık, B. (2021). Uluslararası göç bağlamında sığınmacılara yönelik yabancı düşmanlığının incelenmesi: Türkiye’de zenofobi üzerine bir uygulama. *Bingöl Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 5(Uluslararası İktisadi ve İdari Bilimler Kongresi: Krizler, Belirsizlikler ve Arayışlar Özel Sayısı), 69-96.
- Karabulut, B. (2022). İslamofobi, zenofobi ve ırkçılığın insan hakları bağlamında karşılaştırmalı bir analizi. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*(44), 118-139.
- Karasu, F., Polat, F. ve Okuyan, C. B. (2022). The determination of intercultural sensitivity and ethnocentrism levels among nurses and nursing students: A border of city, Turkey. *Perspectives in psychiatric care*, 58(1), 314-322.
- Karatas, Z. ve Güzel, B. (2020). Examination of university students’ attitudes towards xenophobia. *J. Soc. Soc. Work*, 31, 500-523.
- Kartarı, A. (2001). *Farklılıklarla yaşamak kültürlerarası iletişim*, Ankara: Ürün Yayınları.
- Kline, R. B. (2016). *Principles and practice of structural equation modeling* (4th ed.). Guilford Press.
- Koester, J., ve Lustig, M. W. (2015). Intercultural communication competence: Theory, measurement, and application. *International journal of intercultural relations*, 48, 20-21.
- Lee, A. R., Dastpish, F., Freemon, M., ve Parks, J. (2023). Insights into intercultural communication from a global citizenship framework: Voices of South Korean university students. *Intercultural Education*, 34(3), 271-287.
- Leong, C.-H. ve Ward, C. (2006). Cultural values and attitudes toward immigrants and multiculturalism: The case of the Eurobarometer survey on racism and xenophobia. *International journal of intercultural relations*, 30(6), 799-810.

- Ličen, S., Karnjuš, I. ve Prosen, M. (2021). Measuring cultural awareness among Slovene nursing student: A cross-sectional study. *Journal of Transcultural Nursing*, 32(1), 77-85.
- MacKenzie, S. B. ve Podsakoff, P. M. (2012). Common method bias in marketing: Causes, mechanisms, and procedural remedies. *Journal of retailing*, 88(4), 542-555.
- Makhmudov, K. (2020). Ways of forming intercultural communication in foreign language teaching. *Science and Education*, 1(4), 84-89.
- Makhmudov, K. (2023). Bridging cultures through English language education: A comprehensive model for intercultural communication competence development. *ISJ Theoretical & Applied Science*, 3(119), 204-208.
- Merdan, E. (2022a). Kaynak bağımlılığını yönetme eğiliminin inovasyon performansı ve stratejik insan kaynakları yönetimine etkisi: Kuramsal ve nicel bir değerlendirme. *İşletme*, 3(2), 1-14.
- Merdan, E. (2022b). Etik liderliğin politik davranış üzerine etkisinde işyeri maneviyatının aracılık rolü. *Yalova Sosyal Bilimler Dergisi*, 12(2), 38-52.
- Merdan, E. (2022c). Güvenlik eğitimi ve güvenlik farkındalığının hizmet sabotajı üzerine etkisinde güvenlik önceliğinin aracı rolü. *Bilgi Ekonomisi ve Yönetimi Dergisi*, 17(1), 17-32.
- Mogekwu, M. (2005). African union: Xenophobia as poor intercultural communication. *Ecquid Novi*, 26(1), 5-20.
- Mgogo, Q., ve Osunkunle, O. (2023). Students' perceptions of the influence of media on perpetuating xenophobia in South African universities. *The Journal for Transdisciplinary Research in Southern Africa*, 19(1), 1218.
- Mutluer, M. (2003). *Uluslararası göçler ve Türkiye: kurumsal ve ampirik bir alan araştırması-Denizli/Tavas*. Çantay Kitabevi.
- Nadeem, M. U., Kulich, S. J., Zabrodska, A. ve Bokhari, I. H. (2023). The impact of empathy, sensation seeking, anxiety, uncertainty, and mindfulness on the intercultural communication in China during the COVID-19. *Frontiers in Public Health*, 11.
- Neuliep, J. W. ve McCroskey, J. C. (1997). The development of intercultural and interethnic communication apprehension scales. *Communication research reports*, 14(2), 145-156.
- Öğüt, N. ve Olkun, E. O. (2019). Üniversite öğrencilerinin kültürlerarası iletişim kaygı düzeyi: Selçuk Üniversitesi örneği. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 5(69), 513-525.
- Oxford, D., (2023), Xenofobia, <https://www.oxfordlearnersdictionaries.com/definition/english/xenophobia?q=xenophobia>: Erişim Tarihi: 13.06.2023.
- Özmete, E., Yildirim, H. ve Serdarhan, D. (2018). Yabancı düşmanlığı (zenofobi) ölçeğinin Türk kültürüne uyarlanması: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 18, 191-209.
- Öztürk, M. (2020). Gençlerin Suriyelilere yönelik yabancı düşmanlığına (zenofobi) etki eden sosyodemografik faktörler. *Turkish Studies-Social Sciences*, 15(1), 559-576.

- Özyurt, S. ve Ümmet, D. (2022). Okul psikolojik danışmanlarında özgecilik ile zenofobi arasındaki ilişkide mültecilere karşı duygusal mesafenin aracı rolü. *Afet ve Risk Dergisi*, 5(1), 31-45.
- Peterie, M. ve Neil, D. (2020). Xenophobia towards asylum seekers: A survey of social theories. *Journal of Sociology*, 56(1), 23-35.
- Prosen, M. (2015). Introducing transcultural nursing education: Implementation of transcultural nursing in the postgraduate nursing curriculum. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 174, 149-155.
- Sabirjanovna, P. Z. (2022). A model for developing students'communicative competence by teaching them intercultural communication. *Galaxy International Interdisciplinary Research Journal*, 10(11), 680-683.
- Şahin, C. (2001). Yurt dışı göçün bireyin psikolojik sağlığı üzerindeki etkisine ilişkin kuramsal bir inceleme. *G.Ü. Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21(2), 57-67.
- Saleh, I. (2015). Is it really xenophobia in South Africa or an intentional act of prejudice? *Global Media Journal-African Edition*, 9(2), 298-313.
- Samovar, L. A., Porter, R. E., McDaniel, E. R. ve Roy, C. S. (2016). *Communication between cultures*: Cengage Learning.
- Schäfer, C. ve Schadauer, A. (2018). Online fake news, hateful posts against refugees, and a surge in xenophobia and hate crimes in Austria. In *Refugee News, Refugee Politics*, 109-116, Routledge.
- Selçuk, A. (2005). Kültürlerarası iletişim açısından gündelik iletişim davranışları. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (13), 1-17.
- Sine, R., ve Özsoy, S. (2017). Ekşi Sözlük kullanıcılarının yeni medya kullanım pratikleri. *Route Educational and Social Science Journal*, 4(8), 53-65.
- Sine Nazlı, R. ve Akcaoğlu Erdem, Ö. (2023). Instagram'da mahremiyet algısının benlik inşasına etkisi: BAİBÜ öğrencileri örneği. *Abant Kültürel Araştırmalar Dergisi*, 8 (16) , 64-80.
- Solakoğlu, Ö. ve Gürbüz, S. (2015). Anti-immigrant attitudes in a developing country: Turkey. *Electronic Turkish Studies*, 10(10).
- Spencer-Rodgers, J ve McGovern, T (2002) Attitudes toward the culturally different: The role of intercultural communication barriers, affective responses, consensual stereotypes, and perceived threat, *International Journal of Intercultural Relations*, 26, 609-631.
- Taylor, E. W. (1994). Intercultural competency: A transformative learning process. *Adult education quarterly*, 44(3), 154-174.
- Tosun, B. ve Sinan, Ö. (2020). Knowledge, attitudes and prejudices of nursing students about the provision of transcultural nursing care to refugees: A comparative descriptive study. *Nurse Education Today*, 85, 104294.
- TÜİK, (2021). Uluslararası göç istatistikleri 2021, <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Uluslararası-Goc-Istatistikleri-2021-45814>, Erişim Tarihi: 21.06.2023.

- Tuncel, İ. ve Aricioglu, A. (2018). The factors affecting the intercultural sensitivity perception level of psychological counseling and guidance students. *International Education Studies*, 11(3), 61-69.
- Tutar, H. ve Erdem, A. T. (2020). *Örnekleriyle bilimsel araştırma yöntemleri ve SPSS uygulamaları*. (1. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Wafula, G. N. (2023). Exploring sub-Saharan African international students' experiences of racism within higher education institutions in the United States: A qualitative study. West Chester University doctoral projects. 213.
- Walton, J., Priest, N. ve Paradies, Y. (2013). Identifying and developing effective approaches to foster intercultural understanding in schools. *Intercultural education*, 24(3), 181-194.
- Yüksel Kaçan, C. ve Palloş, A. (2022). Hemşirelik öğrencilerinde kültürlerarası iletişim kaygısı ve iletişim becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Balıkesir Sağlık Bilimleri Dergisi*, 11(1), 50-58.

Araştırmacı Katkı Oranı: Araştırmacılar çalışmaya eşit oranda katkı sunmuştur.

Destekleyen Kurum/Kuruluşlar: Herhangi bir kurum/kuruluştan destek alınmamıştır.

Çıkar Çatışması: Herhangi bir çıkar çatışması bulunmamaktadır.